

Sarjakuva kaupallisena taidemuotona myötäilee kansan syvien rivien makua. Näin roska

tahtoo pysyä aina pinnalla ja hyviä teoksia saa hakemalla hakea. Viime toukokuussa kävin

Floridassa ja siellä minulla oli tilaisuus käydä muutamissa suur-Miamin (noin 2 milj. asukas-

ta) sarjakuvakaupoissa hakemassa niitä hyviä teoksia. Seuraavassa sekaisin omia havainto-

ja ja lainauksia parista viimeisestä Comics Journal-lehdestä.

Amerikkalaisen sarjakuvan perinteinen myyntipaikka on newsstand, ruokakaupan tai drugstoren lehtihylly. Monien piirtäjien ja kustantajien haaveena on edelleen saada oma lehti sinne myyntiin. Marvel ja DC vetävät pienkustantajilla aloittaneita piirtäjiä tallinsa lupaamalla osuutta tuotosta ja mahdollisuutta lehtihyllylevitykseen. Tekijöitä houkuttelee myyntimäärät ja julkisuus: kaikki periaatteessa ainakin näkevät lehden. Lehtihylly houkuttelee satunnaisostajia, jotka ostavat mielellään tavaraa, joka on ennestään esim. tv:stä tuttua. Tämä suosii suuria kustantajia, jolla on tunnetut tuotteet. Uusien sarjojen on hankala päästä esille lehtihyllyillä. Sama ongelma, myyt sitten pesupulveria, kirjoittimia tai sarjakuvalehtiä: tunnettavuus, kysynnän synnyttäminen.

Lehtihyllyn suurimmat ongelmat: 1) Kustantaja saa rahansa vasta puoli vuotta sen jälkeen kun lehti on tullut painosta. 2) Tuulaavuus: puolet lehdistä voi jäädä myymättä. Tavallisesti lasketaan että kauppa kannattaa jos 35 % painoksesta myydään. Myymättömät lehdet palautetaan kustantajalle, eli osa kannesta palautetaan ja loput parinaan jättepaperiin. Joskus näitä kannettomia lehtiä voi löytää kirpputoreilta ja vastaavista paikoista. Lehtihyllyltä on peräisin myös alan perinne, että kannen päiväykset

Katsauksen sisällyneet kaupat:

Comic Exchange Inc. 8432 W. Oakland Boulevard Sunrise FL 32803
University Driven risteyksestä vähän länteenpäin. Suuri (ja kallis) liike, laaja valikoima, suuri hyllyllinen Star Trek-kamaa, suuri roolipeliasasto.

Acevedo's Comics & Cards 4761 S. University Drive Davie FL 33328
Davie Shopping Center, Orange Roadin risteyksestä etelään. Keski- ja alku-ikäisille.

Tropic Comics 742 NE 167th Street North Miami Beach
Noin 2 mailia I-95:tä iään päin tien eteläpuolella. Halpa liike, yksi harvoista, joka ei pane lehtiään pusseihin.

BAM Comics 12762 W Dixie Highway North Miami
Pieni liike NE 128th Streetin risteyksessä.

Complete Comics & Cards 7106 SW 117th Avenue Miami FL 33183
SW 72th Streetin risteyksestä pohjoiseen, Snapper Creek Plaza-ostoskeskuksessa. Keski- ja alku-ikäisille.

Coral Comics 6791 Red Road Coral Gables FL 33143
SW 72th Streetin risteyksestä pohjoiseen, melkein Bakery Mallia vastapäätä. Laaja valikoima.

ovat monta kuukautta todellista ilmestymispäivää edellä. Näin yritetään lisätä lehden myyntiaikaa, sitä aikaa minkä se viettää lehtihyllyssä. Nyt tapaa noudattavat myös lehdet, joita myydään vain sarjakuvakaupoissa. Sarjakuvakaupat eivät palauta myymättömiä lehtiä.

60-luvulla tulivat underground-lehdet, joiden julkaisijoilla ei ollut varaa lehtihyllylevitykseen. Myynnistä huolehtivat head shopit, rihkamakaupat, pienet erikoistuneet kirjakkaupat. Jopa luontaistuotekaupat. 'Head shop' moi kaikenlaista huumausaineisiin liittyvää kamaa ja tavaraa, joka liittyy liikeseen, jota kutsutaan nykyään kai nimellä 'New Age'. Head shopit katosivat 70-luvun puolivälissä hippien myötä ja huumausaineiden vastaisten asenteiden leviessä. Ne kuitenkin osoittivat, että kauppa voi menestyä myymällä pelkästään sarjakuvia. 1974 voitiin

Sarjakuvakauppa ei ole Valloissakaan mitään suuren rahan toimintaa. Liikkeet keskittyvät kaupungin laitamille. Kaikkialle pääsee bussilla, mutta se on hidasta ja bussit eivät kulje usein. Joka paikkaan on pitkä matka. "Yeah, se on ihan lähellä – vain 10 minuutin ajo", neuvoo myyjä ja se merkitsi tässä tapauksessa noin 15 kilometrin matkaa. Jos Helsingissä ajaa 15 kilometriä keskustasta on jo kaupungin ulkopuolella. (Ei ihme, että postimyynti on täällä suosittua.) Oma auto on kätevin ratkaisu. Bensa maksaa noin 1,20 mk/litra, joten jos auto on jo vuokrattu, sen käyttö ei tule paljon bussia kalliimmaksi.

Autolla ajaminen amerikkalaisessa kaupungissa on helppoa, jos ei ole ruuhka-aika. Kadun löytäminen on helppoa, mutta talojen numerointi on vaikea asia. Kartoissa numeroita ei ole, eikä niitä ole kaikissa taloissa. Ei ole yleistä ohjetta siitäkään minin

tomilta" kustantajilta (tarkoittaa kaikkia muita paitsi Marvelia ja DC:tä). Kauppias huomasi, että niiden ostajat ostavat säännöllisesti, silloinkin kun DC ja Marvel eivät julkaise mitään mielenkiintoista. "Riippumaton" kustantaja voi julkaista hyvinkin paljon lehtiä, esim. Malibu 40–50 lehteä kuukaudessa, siinä toivossa, että edes joku niistä myy ja tuo rahaa taloon. Loput lehdet pienentävät yleiskuluja ja lisäävät markkinaosuutta. Näin vasta-alikajillekin löytyy työttöisyyksiä. Painokset eivät ole suuria, mustavalkoisen lehden kannattavuusraja on noin 10000 kpl, värillisen 30000. Toukokuun -91 Previews-luettelossa, josta kohta enemmän, on noin 700 lehteä ja albumia, joten kauppias joutuu valitsemaan mitä ostaa. Jotkut yrittivät olla "täyden valikoiman kirjakauppoja" ja tilasivat kaikkea – se meni kaupaksi ennemmin tai myöhemmin. Nyt jos lehti ei heti mene kaupaksi se ei

SARJAKUVAKAUPASSA

jo perustaa tukkuliike, joka palveli vain sarjakuvakauppoja. Ilmestyi myös ensimmäinen lehti, Jack Katzin The First Kingdom. Jota myytiin vain sarjakuvakaupoissa.

80-luvun alussa kauppojen määrä lisääntyi suuresti ja nyt niitä on noin 4000 riippuen laskutavasta. Head shoppeja oli parhaimmillaan noin 100, sarjakuvakauppoja silloin yhteensä 2–300. Lehtihyllyjen kokonaismäärästä ei ole tilastoa, mutta Marvelin lehdet leviävät noin 4000 hyllylle. Lehtihylly vetää puoleensa satunnaisostajia, mutta kauppa vetää puoleensa harrastajia. Yksi harrastaja ostaa yhtä paljon kuin 10–15 satunnaisostajaa, joten yksi kauppa myy paljon enemmän kuin yksi lehtihylly. En käynyt kovin monessa supermarketissa, mutta lehtihyllyissä, joita näin oli tarjontaan verrattuna hyvin vähän sarjakuvia. Kirjakaupoissa sarjakuvia oli myös hyvin vähän, vähän albumeja, sarjakuvia käsittelevää kirjallisuutta ei yhtään.

Kauppojen osoitteita löytyi Comics Journalista ja puhelinluettelosta. Kaikki luettelot, myös tämä, ovat ilmestyessään vanhentuneita, eli kun olet löytänyt yhden kaupan kannattaa kysyä tietä seuraavaan – kuulet samalla onko kauppa vielä pystyssä.

Sarjakuvakauppa aukeaa klo 11–12 ja on auki iltaseitsemään, monet ovat auki myös sunnuntaisin iltapäivällä.

suuntaan numerot kadulla suurenevät. Elokuviasta tutut suuret räikeänväriset kauppojen kyltit eivät ole pelkkää mainosta – niiden täytyy näkyä ohiajaviin autoihin. Kun kadun pituus voi olla 10–20 km kannattaa kysyä edellisestä kaupasta miten pääsee seuraavaan. Vihje: Jos soitat kauppaan, älä soita hotellista. Hotelli ottaa joka puhelusta oman sa pois – paras lisämaksu oli \$ 7 (seitsemän dollaria) per puhelu.

Kaikki tavara on halvempaa kuin Suomessa. Jos ostaa paljon, säästää paljon useimmissa kauppoissa kaikki lehdet, uusimpia numeroita lukuunottamatta, pakataan muovipusseihin ja niihin pannaan suurempi hintalappu. Lehti, jonka kannessa on hinta 75 c myydään pussissa hintaan \$ 1.25+lvv. Kahdessa kaupassa oli menossa alennusmyynti: 20 % pois vanhojen numeroiden hinnoista. Amerikassa kaikkiin tuotteissa näkyviin hintoihin lisätään kassassa paikallinen liikevaihtovero, joka on välillä 4...12 %, Floridassa 6 %.

Suuri sarjakuvakauppa saa ehkä 500 uutta lehtinimikettä kuukaudessa. Myynti jakaantuu suunnilleen näin: Marvelin 60 lehteä vie 45–55 %, DC:n 60–70 lehteä 25–30 % ja loput 350 lehteä 15–30 % myynnistä. Comics Journal mainitsee erikoisuutena kauppiaan, joka tilaa 40 % lehdistään "riippumaton

myy koskaan.

Yhdysvallat on puritaaninen maa ja toisaalta maa, jossa pornokauppoja ("Adult book & video") on enemmän kuin kirjakauppoja. (Sormituntumalta – en laskenut niitä). Lehtihyllyaikoina levityksestä huolehtivat tukkuliikkeet sensuroivat herkästi kaikki vähänkin poikkeavat lehdet ja aihepiirit. Sarjakuvakauppojen synty on vähentänyt kustannus- ja jakeluportaan harjoittamaa sensuuria – kauppa voi ostaa tavaransa mistä haluaa ja pystyy tarjoamaan omakustanteillekin jakelukanavan. Sarjakuva-ala ovat heiluttaneet oikeusjutut, joissa kauppiasta on syytetty "siveettömän" materiaalin myynnistä. Useimmat tapaukset ovat sattuneet Floridan pikkukaupungeissa. Niinpä kauppiat ovat panneet täällä kaiken erikoisemman materiaalin omiin laatikoihinsa, joissa lukee "ei alle 18-vuotiaille". Yhdessä kaupassa laatikko oli tiskin takana, josta se pyydettyä nostettiin tiskille. Suurin osa laatikoiden sisällöstä oli sellaista, joka ei Suomessa aiheuttaisi minkäänlaisia kommentteja. Sieltä löytyi esim. Romeron Axa, alunperin englantilainen päivälehtistriippi, josta on julkaistu kokoelmia Suomessakin. Kauppias siirteli lehtipinoja ja mutisi: "Typerää – tuonne laatikkoon täytyy panna niin paljon vain sen takia, että lehden aihepiiriä ei pidetä sopivana."

Ostin Chuck Austenin Strips-lehtiä (se ei ole sopiva lapsille) ja minultakin kysyttiin ajokorttia, vaikka olen hyvin paljon yli 18. Ehkä minun pitäisi olla imarreltu.

Lehtihyllyn tyypillinen asiakas on 12-vuotias, sarjakuvakaupan asiakas 18–30-vuotias. Lapsia ei kaupoissa yleensä näkynytäkään. Koska suurin osa lehdistä myydään nyt sarjakuvakauppojen kautta tämä seikka on alkanut näkyä lehtien sisällössä. Yleisessä mielipiteessä sarjakuva näyttää kuitenkin leimautuneen vain lasten mediaksi, jossa voidaan käsitellä vain lapsille sopivia aihepiirejä. Kansan käsitystä pönkittää myös se seikka, että suurin osa kauppojen myynnistä koostuu samoista supersankarilehdistä, joita myydään myös lehtihyllyllä ja jotka suuren yleisön mielestä on tarkoitettu pääasiassa lapsille. Kaupan asiakkaat ovat vain valikoivampia, ostetaan tiettyä aihepiiriä, tietyn taiteilijan töitä, ei enää kaikkea missä esiintyy Hämähäkkimies tms.

Sarjakuvakauppoja palvelee 7–8 tukkuliikettä, joista 2 suurinta, Diamond Comics Distributors ja Capital City Distribution, hoitaa 70 % myynnistä. Kumpikin julkaisee kerran kuukaudessa kauppiaita ja asiakkaita varten luetteloa, jossa lueteillaan kaikki parin kuukauden päästä varastoon tulevat lehdet. Mukana on kaavake, jolla asiakas voi tilata kauppialtaan haluamansa lehdet. Capitalin luettelo on nimeltään Advance Comics (136 sivua) ja Diamondin Previews (216 sivua). Irtonumerohinta on dollarin luokkaa, mutta pyytämällä ne saa kaupan päälle. Puolet luettelosta kuvaa uusia lehtiä, jokaisesta noin 50 sanaa tekstiä, loput sisältää kirjoja, t-paitoja, leluja, roolipelejä ja muuta kamaa. Eräs pikkufirma myy vanhoja Marvelin lehtiä mikrofilmeinä. Yksi väriefilmirulla sisältää viisi lehteä ja maksaa \$ 29.95. Jos itsellä ei ole mikrofilmien lukulaitetta sellainen löytyy kaikista amerikkalaisista kirjastoista.

Luettelo palvelee myös sarjakuvakustantaja: kun kustantaja kuulee kuinka paljon lehteä on ennakkoon tilattu tiedetään paljonko sitä kannattaa painaa, tai sitten lykätään lehden julkaisua, kunnes tilauksia on tullut tarpeeksi. ☺